

Nogle Gravskrifter fra Herlufmagle Kirke.

Ved O. F. C. Rasmussen.¹⁾

I Aaret 1885 blev den under Gisselfeld Kloster hørende Kirke i Herlufmagle, Tybjerg Herred, Præstø Amt, undergivet en gennemgaaende Restauration, der tillige omfattede et ved denne opført Begravelseskapel (jfr. Hofmans Fundatser 8 B. S. 442). Dette Kapel er formentlig bygget af Admiral Claus Daa til Raunstrup, der 26 Juli 1631 ved Mageskifte med Kong Christian den Fjerde erhvervede Herlufmagle Kirke. Hans Søn Christian Daa mistede efterhaanden alle sine Eiendomme, deriblandt ogsaa Herlufmagle Kirke (see Rasmussen: Optegnelser om Gisselfeld S. 394), men Kapellet forblev dog i Daa'ernes Eie til 3 Marts 1683, da Christian Daa's Enke, Vibeke Krabbe, overdrog det til Kirkens daværende Eier, Overkammerjunker Adam Levin Knuth. Denne var forud Eier af Aversie Kirke, hvor dengang fandtes et lignende Kapel for Familien Banner. Dette lod Knuth nedbryde og henførte de der værende Kister til Kapellet i Herlufmagle.

I dette Kapels øverste Afdeling, der er aaben ind mod Kirken, findes to Marmorkister, der skulle være forfærdigede af Billedhuggeren Wiedewelt, men de synes forresten at være uden synderlig kunstnerisk Værd. I dem hvile Geheimeraad, Baron Frederik Vilhelm Wedel-Jarlsberg, død 1790, og Frue Charlotte Amalie Bülow, død 1780. Ved Kapellets Restauration forbleve disse Kister urørte. I Kapellets Kjælder fandtes de derværende Kister aldeles sammenfaldne og i en saadan Tilstand, at der ikke kunde være Tanke om at bringe dem nogenlunde i Orden, og da der efter befalet Indkaldelse Ingen meldte sig med Tilbud om at restaurere Begravelsen, blev denne opfyldt og tilmuret, efter at der fra samme var optaget saadanne Rester, som kunde have Interesse,

¹⁾ Disse Gravskrifter med tilhørende Indledning har jeg modtaget fra Hr. Etatsraad, Godsforvalter Rasmussen paa Gisselfeld. Da de imidlertid formentlig fortjene en noget videre Udbredelse, meddeles de med hans Samtykke her. De faa Anmærkninger har jeg tilføjet. Thiset.

nemlig Plader med Indskrifter og Vaabener, hvilke Gjenstande paa passende Maade ville blive anbragte i Kapellet. De væsentligste af disse Gravskrifter gjengives her. De forefundne Vaabener tilhøre Familierne Daa, Friis, Parsberg, Tinhuus og Lykke, alle Ahnevaabner for Medlemmer af Slægten Daa.

Af andre Ting, der fandtes i Begravelsen, skal anføres: to hvide, dybe Tallerkener, der stode indeni hinanden, og saavidt man kunde skjønne, havde været anbragt under Hovedet paa Liget af Jørgen Daa, der, efter Indskriften paa Kistepladen, ved en ulykkelig Hændelse omkom paa Vandet mellem Assens og Haderslev den 30 Juni 1652. I den inderste Tallerken fandtes en Masse, der formodes at have været Blod. — Det Kranium der hvilede i Tallerkenen havde et Brud paa Bagsiden. — Fremdeles fandtes et Skind, der synes at have været lagt over en usædvanlig bred Kiste. Det havde til denne været fæstnet med Søm, hverandet med Daas, hverandet med Parsbergs Vaaben.

Blandt Pladerne var en, der havde ligget paa Pernille Banners Kiste. Efter Indskriften paa Eske Krafses Gravsteen i Aversie Kirke (see Rasmussen: Optegnelser om Gisselfeld, S. 375) skulde man tro, at Pernille Banner var begravet hos denne sin Mand og deres Søn, men nu findes i Herlufmagle den Plade, der har ligget paa hendes Kiste og saaledes opstaaer Tvivl om, hvor hun er begravet. Gravstenen i Aversie Kirke laa i Gulvet i Kirkens Chor og, da den der var stærkt udsat for efterhaanden at blive udslidt, blev den for 15 Aar siden (i 1871) optaget og i opreist Stilling anbragt i Kirken, ved hvilken Leilighed den under samme værende Begravelse blev aabnet. I denne var 3 Kister, i to af dem fandtes Skeletter, i den tredie derimod alene Støv. — Paa ingen af Kisterne, der var sammenfaldne, fandtes Indskrifter eller deslige.

At Pernille Banner har bekostet Gravstenen og ventet at blive begravet under den, kan sluttet deraf, at hendes Navn vel findes paa Stenen, men at hendes Dødstid ikke er tilføiet. — Kan det tænkes, at hun selv har været saa forsynlig, at lade sin Kiste forfærdige og nedsætte i Begravelsen, saa er Gaaden løst. Hun overlevede sin i Aversie jordede Mand, Eske Krafse, i 28 Aar og det hører ei til Umulighederne, at hendes Efterladte ikke have vidst

af eller tænkt paa hiin i Beredskab staaende Kiste under Eske Krafses Gravsteen og have hensat hende i Bannernes Begravelseskapel i Aversie, hvorfra hun senere er flyttet til Herlufmagle. efterat Knuth havde kjøbt det af Claus Daa opførte Kapel derstedes.

Sognepræst Jens Spend var ikke begravet i Herlufmagle Kirkes Kapel, men i Kirkens Chor. — Med hans Begravelse blev forholdt paa samme Maade som med de Liig, der vare hensatte i Kapellets Kjælder.

Her hviler erlig och velbyrdige Frue Dorrethe Fris til Borreby Hendric Frisis Daater af Ørbecklunde som er født paa Ørbecklunde Anno 1543¹⁾ oc døde paa Ravnstrup Anno 1618. Gud gifve hinde med alle thro Christene en ærefuld Opstandelse.

Her ligger begravten erlig oc welbyrdig salig Frue Dorrethea Below, Clavs Daass til Ravnstrup s: Hendrich Belows och salig Frue Elisebet Skrams Datter af Spytterup som døde paa Ravnstrup den 9 Decembris Anno 1609.

Gud gifve hinde med alle tro Christne en gledelig oc errefol Opstandelse.

Her under hviler erlig och welbiurdig Mand Her Clavs Daa til Borreby Ridder Danmarkis Rigis Admiral och Raad som var Ollof Daas och Frue Dorrethe Frisis Søn. Født paa sin Fædrene Gaard Ravnstrup Aar 1579 den 10 Avgusti och hedenkaldet Gud hannem paa sin Gaard Fravde i Fyen Aar 1641 den 30 Martii udi sit Alders 62 Aar. Sielen er hos dend som hende gaf, Legomet hviler i Jorden til Guds Børns herlige Aabenbarelse²⁾.

Her under hviler erlig och welbiurdig Frue Frue Ingeborg Parsbierg s: Her Clavs Daaes til Bonderup som vaar Voldemar Parsbierg til Jernit oc Frue Ide Lyckis Daatter som blef fød paa

---

¹⁾ Fru Dorte Friis blev født 9 Marts 1543 (Eiler Brockenhuus hist. Kalenderantegnelser S. 17) og døde 1 Juli 1618 (Sammeteds S. 174). Efter den trykte Liigprædiken over hende af Hans Lund (Kjøbenhavn 1618 4to) døde hun den 30 Juni 1618.

²⁾ Claus Daas Liigprædiken af Hans Michelsen er trykt 1641 i Kjøbenhavn 4to.

Bonderup Aar 1593 den . . . . . och kaldet Gud hende paa Fravde Gaard i Fyen Aar 1641 den 10 Aprilis udi sit Alders 48 Aar och blef dend 21 Aprilis medt sin kiere s: Hosbunde næderset i S: Knuds Kirke i Othense. Sielen er hos den som hende gaf, Legomet hviler i Jorden til Guds Børns herlige Aabenbarelse.

Her under hviler erlig oc welbyrdig Mand Jørgen Daa til Borreby som vaar Hr Clavs Daa oc Fru Ingeborrig Parsbierge deris Søn oc var fød udi Kiøbenhavn 16.. den . . . . . og blef ved en hastig oc ulychelig Hendelse paa Vandit imellem Assens oc Haderslef Aar 1652 den 30 Juny udi hans Alders . . . . Aar. Hans Lefnet vaar oprictig sandru oc ædel oc endog hans Død for vore Øyen syvnis underlig saa er det dog skeed af Herrn. Sielen er hos Gud som hinde gaf, oc endoc Legemet i Jorden henstaar hans erlige Nafn aldrig forgaar.

Her under liger begravet erlig oc velbiurdig Mand salig Eske Daa til Ravnstrup oc Frue Anne Brahe Tygesdatters Søn som blef fød paa Matteredup den 20 Januari Anno 1638 og vaar Nii Timmer gammel. Gud gifve hannem med alle Guds Børn en glædelig oc ærefuld Opstandelse paa den yderste Dag¹).

Her under hviler erlig oc velbyrdig nu salig hos Gud Tyge Brok Daa som var Oluf Daaes oc Fru Anne Brahes Søn oc var hand fød paa Rafnstrop den 10 February Aar 1639 oc kallede Gud hannem paa hans Federnegaard Holme den 5 Decembris Aar 1642. Gud gifve hannem med alle Guds Børn en glædelig Opstandelse.

Her liger begravten erlig oc velbyrdig Frue Pernelle Banner til Tybierrig Gaard salig Eske Kravse til Assendrup hans kiere Hustrue som var fød paa sin Fædrenegaard Giessingholm udi

---

¹) Der er aabenbart begaaet en Feil fra Graveurens Side ved Forfærdigelsen af denne Plades Indskrift, thi Eske Daa var en Søn af Oluf Daa og Fru Anne Brahe. Formodentlig har der paa Navnet »salig Eske Daa's Sted skullet staa »Oluf Daa«, og efter Ordet »Søn« skullet staa »salig Eske Daa«.

Jydtland MDLXXVIII oc døde paa Assendrup Aar MDCLV den 26 Septembris oc hviler nu her i Aversig Kirke hos hendes salig Mand oc Søn. Gud gifve dennem med alle tro Christne en glædelig oc aerefuld Opstandelse.

Her under hviler den hæderlig og høilærde Mand Mag: Jens Spend Sognepræst udi Herlufmagle. Anno MDCXXXII den XXII April fød i Jydtland udi Sæbye i Wensyssel. Hans Fader var den hederlig og høilærde Mand Mag. Niels Spend fordem Sognepræst og Provst til Holmen i Kiøbenhavn. Moderen war hederlig dydig og gudelskende Matrone Anna Laurits Daatter. Og hensov den sl: Mand i Herren Anno MDCLXXVI den XIII Maii efter at hans Liv hafde weret christeligt og hans Lærdom ophyggeelig og forventer nu med alle Guds Børn en ærefuld Opstandelse.

Ulrica Eleonora Baronesse af Wedel Jarlsberg fød Comtesse af Brockdorff. I 6 Aars Ægteskab med Frederik Christian Baron af Wedel Jarlsberg blev Hun Moder til 3 Drengbørn. Hun elskede sin Gud med Ærefrygt, hendes Mands Børn og Venner med Æmhed. Denne Kiste giemmer Hendes Støv Pladen bær Hendes Navn, men langt bedre er hendes Ihukommelse, helliget ved Menneske-Venners Taare som riinde over Hendes tidlige Bortgang den 11 September 1790. I Hendes Alders 25 Aar og 27 Dage.

Endvidere er forefunden en Messingplade med Familien Tinhuus's Vaaben og derunder Bogstaverne H. T. H. F. A. R. 15 (Hilleborg Tin-Huus's Fædrene Aar 15..), samt Liigkisteplader over følgende spæde Børn: Dorrethea Daa, »Clavs Daas og Fru Ingeborre Passbierris Datter«, født i Trondhjem 1 Marts 1614 død sammesteds 19 December 1616; efternævnte Børn af Christian Daa og Vibeke Krabbe: Ingebore Dorthea Daa, født paa Ravnstrup 15 Februar 1659, død 20 samme Maaned; Heilvig Elisabeth Daa, født paa Rønnebæksholm 14 Februar 1662, død sammesteds 22 April næstefter; Birgitte Sophia Daa, født paa Ravnstrup 28 November 1664, død 18 Januar 1665, og Fridrick Daa, født i Kjøbenhavn 2 Mai 1669, død

»udi hans blomsterde Dage den 3 Juni der hand var en Manit och 3 Dage gammel«¹⁾).

Et thronhjæmsk Smædedigt

omtrent fra 1729.

Ved Dr. L. Daae.

De følgende Vers, der neppe existere uden i en mig tilhørende Afskrift, staa ikke høit hverken fra Formens eller Indholdets Side. Ikke destomindre fortjene de at trykkes, fordi der er saare lidet bevaret af den Art her fra Norge, fordi de give et nyt Bidrag til at lære de mislige Tilstande at kjende, som raadede i Thronhjæms Stift i Biskop Krogs Dage, og endelig fordi Stykket øiensynlig er et Forsøg paa at efterligne Tonen i »Peder Paars«, hvis Forfatter man ogsaa vil finde nævnt deri.

Den Tildragelse, som skildres, maa have saadan Sammenhæng. I Hølandet, et Annex under Melhuus i Dalernes Provsti, var Kirken brændt 1724. Efter de Dages Skik har da Biskop Krog foranstaltet Collecter i Stiftet til dens Gjenopførelse. Men Krog, som ikke stod i det bedste Ry for Redelighed²⁾, har saa med eller uden Grund været beskyldt for at ville begaa Underslæb, og Mag. Hans Schanke, Conrector og fra 1729 Rector i Thronhjem, tidligere Krogs Amanuensis og yndet af denne, men siden i spændt Forhold til ham, har rodet op i Sagen. Bygningen er saa kommen istand 1728, men neppe indviet før 1729, da Schanke, der her omtales som Rector, først i det Aar efterfulgte Biskoppens Søn i Embedet.

¹⁾ Paa Klevenfeldts og Benzons Stamtavler tillægges der Christian Daa og Fru Vibeke Krabbe følgende Børn: Gregers, Claus, Ingeborg, Helvig Dorthe, Lisbet, Birgitte Sophie og Sophie Amalie; denne Fortegnelse bliver vistnok efter ovenstaaende at rette til Gregers, Claus, Ingeborg Dorthe, Helvig Lisbet, Birgitte Sophie, Sophie Amalie og Frederik.

²⁾ L. Daae, Thronhjæms Stifts geistlige Historie S. 147 samt E. F. Wolfs Samlinger til Historien om den danske og norske Kirke i London, Kbhvn. 1802, S. 299, 303 o. fl. St.